

„BLÁZNOVSTVO PROROKA“

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ:

4 Moj 22-24; 5 Moj 1,30; 20,4; Mat 15,14; 1 Kor 2,14; 2 Pet 2,14-16; Zj 3,17

ZÁKLADNÝ VERŠ

Veď koreňom všetkého zla je láska k peniazom. Z túžby po nich niektorí zblúdili z cesty viery a spôsobili si mnoho bolesti. 1 Tim 6,10

Príbeh o Bileámovi poznajú mnohí a často si ho zľahčujú napríklad slovami: „Ak Boh mohol prehovoriť cez Bileámovu oslicu, potom môže aj prostredníctvom toho či onoho...“

Na tomto príbehu však nie je nič smiešne. Na Bileámovu stretnutie s Hospodinom sa môžeme pozerieť ako na ďalší príklad toho, ako nás môže hrieš – ak nad ním nezvítáme a nezápasíme s ním v Božej moci – doviesť na cestu skazy.

V Novej zmluve sa Bileám spomína trikrát. (2 Pet 2,15.16; Júda 11; Zj 2,14) Ani jedna z týchto zmienok však nie je veľmi lichotivá. Naopak, Bileám je použitý ako predobraz a symbol hriechu.

Peter hovorí o „bláznovstve proroka“. Nejde však o bláznovstvo týkajúce sa mentálnej pomätenosti, ale skôr o bláznovstvo človeka, ktorý je tak veľmi hnaný chamtivosťou, že je ochotný urobiť, čo od neho Balák žiada – len pre peniaze. Neberie ohľad na to, že v Božích očiach je to zlé.

Ak taký významný prorok, ako bol Bileám, mohol byť taký „blázon“, o čo bláznivejšie sa môžeme zachovať my a urobiť niečo podobné, ak sa z jeho príkladu nepoučíme.

BOJAZLIVÝ KRÁĽ

Snažte sa vžiť do pozície Baláka, moábskeho kráľa. Bol tu obrovský zástup, ktorý vyšiel z Egypta a ktorý len zázrakom (ako inak?) prežil štyri desaťročia na púšti. Teraz sa utábořili na „moábskych stepiach“ (4 Moj 22,1), neďaleko od jeho kráľovstva.

Aj keď tento národ sa im vôbec nevyhrážal ani nemal v úmysle ich napadnúť, Balák bol nervózny. Bolo to pochopiteľné. Len si spomeňte, čo urobili bášanskému kráľovi Ógovi a amorejskému kráľovi Síchonovi, ktorý kedysi porazil niekdajšieho moábskeho kráľa (4 Moj 21,26); nehovoriac o tom, ako skončili Kanaánčania. (v. 1-3) Preto nie div, že bol nervózny.

❓ Prečítaj si 4 Moj 22,1-6. Čoho sa kráľ zvlášť bál v súvislosti s Izraelitmi?

❓ Keby bol Izrael naozaj hrozbou, čoho sa mal Balák v skutočnosti báť?
Pozri 1 Moj 48,21; 2 Moj 15,1; 5 Moj 1,30; 20,4

Je to určitá irónia, že keď Balák stál zoči-voči neporaziteľnému nepriateľovi, ako sa domnieval, vyhľadal proroka uctievaťceho práve toho Boha, ktorý bol Bohom národa, ktorý chcel prekliat' a poraziť. Nevieme, či si uvedomoval, čo vlastne robí. Z nášho pohľadu je zrejmé, že Balákove plány boli hneď od začiatku odsúdené na neúspech. Človek sa len diví, prečo si nezavolať jedného zo svojich miestnych svätých mužov, aby prosil moábskych bohov o ochranu pred Izraelom. Namiesto toho pozval proroka pravého Boha. Kľúč na objasnenie zrejme nachádzame v 4 Moj 22,6: „Pod' teda a pre mňa prekľaj tento ľud, lebo je mocnejší než ja. Azda ho potom porazím a vyženiem z krajiny. Viem totiž, že koho požehnáš, bude požehnaný, a koho prekľaješ, bude prekliaty.“

❓ Chceš byť naozaj závislý od Boha? Kedy sa viac spoliehaš na vlastné sily, schopnosti, peniaze atď.? Ako sa naučiť nespoliehať na tieto veci, ale na Hospodina? Prečo je to také ťažké? 1 Kor 2,14

BILEÁM

Kto bol Bileám?

„Bileám bol kedysi dobrý človek; bol to Boží prorok. Spreneveril sa ale svojmu poslaniu a podľahol mamone. Neprestal však predstierať, že je služobníkom Najvyššieho. Vedel, čo Boh pre Izraelcov vykonal. Keď mu poslovia oznámili kráľov odkaz, dobre si uvedomoval, že Balákovu ponuku má jasne odmietnuť a poslov prepustiť. Keďže nevedel odolať pokušeniu, navrhol poslom, aby uňho prenocovali.“ (PP 327.328; PP 439)

❓ Prečítaj si 4 Moj 22,7-21. Na prvý pohľad sa zdá, akoby Bileám stál na strane Hospodina. Ak však čítame pozorne, aké náznaky zahrávania sa s pokušením môžeme objaviť?

Bileám naliehal na poslov, aby uňho prenocovali. Vyhlasoval, že im nemôže dať jednoznačnú odpoveď, kým nepoprosí o radu Hospodina. Bileám si musel uvedomovať, že jeho kliatby Izraelu neublížia, pretože poznal – alebo prinajmenšom mal poznať – Hospodina. Naozaj sa ho nepotreboval pýtať. Azda to robil v nádeji, že dostane inú odpoveď. Už či to bolo tak alebo onak, tým, že ich zdržal, keď ich mal hneď nechať odísť, sa vystavil pokušeniu. Napokon, títo muži prišli s „odmenou za veštbu“. (v. 7)

Všimnime si, čo sa stalo pri druhom pozvaní, keď mu sľúbili ešte viac. Boh povedal, že ak ho tí muži prišli volať, nech ide, ale bude hovoriť len to, čo mu Boh povie. (v. 20) No skoro ráno, skôr ako mohli kniežatá niečo povedať, Bileám osedlal svoju oslicu a spolu s vyslancami moábskeho kráľa sa vydal na cestu. Inými slovami, napriek tomu, že predstieral vernosť a tvrdil, že sa nedá kúpiť za nijakú cenu, túžil po odmene, ktorá mu bola ponúkaná.

❓ Prečítaj si 2 Pet 2,14-16. Ako hodnotil Peter konanie Bileáma? Aká výstraha je tu pre nás pred pokušením a chamtivosťou? Prečo je pomerne jednoduché zdôvodniť hriech takým spôsobom, že sa nám potom nezdá až natoľko hriešny?

NEZVYČAJNÝ KONFLIKT

Rozhodnutý v srdci získať odmenu, ktorú mu kráľ ponúkol, Bileám sa vydal s mužmi na cestu do Moábu. Napriek všetkým Bileámovým vyznaniám o vernosti, ktorým možno sám veril, Boh vedel, čo sa odohráva v srdci tohto muža, a reagoval na to.

? Prečítaj si 4 Moj 22,22-34 a odpovedz na nasledujúce otázky:

**Aký symbolický význam môže mať to, že nemé zviera videlo anjela Hospodinovho a Bileám, považovaný za Božieho proroka, nie?
Pozri Sof 1,17; Mat 15,14; Zj 3,17**

Prečítaj si Bileámovu prvú odpoveď, keď sa mu oslica prihovorila. Zamysli sa nad tým, čo sa dialo. Čo nám Bileáмова nerozumná odpoveď prezrádza o tom, aké bolo jeho srdce a jeho túžba po bohatstve? Čo by asi väčšina ľudí urobila, keby s nimi začalo zviera rozprávať?

Ako nám tento príbeh zjavuje Božiu milosť, dokonca voči Bileámovi – napriek tomu, čo robil?

V priebehu stáročí sa veľa napísalo o tomto zvláštnom biblickom príbehu. Rôzni komentátori podávajú rôzne výklady. Jedno sa však zdá byť jasné: Bileám bol človek, ktorý mal zvláštne spojenie s Hospodinom. Hospodin sa s ním stále rozprával veľmi osobným spôsobom. A predsa – aj keď mal takéto spojenie – Bileám bol rozhodnutý urobiť to, čo si sám zaumienil.

? **Akým spôsobom – možno sotva postrehnuteľným – bojujeme proti Bohu? Si rozhodnutý urobiť to, čo sám chceš, aj keď vieš, že to nie je to, čo chce Boh? Ako prekonať tento nebezpečný postoj?**

„SMRŤ SPRAVODLIVÝCH“

Po príhode s oslicou prišiel Bileám k Balákovi. Je zaujímavé, že Balák priviedol Bileáma na Baálovo posvätné návršie. (4 Moj 22,41) Vyzerá to tak, že pohania na Blízkom východe stavali svoje svätyne na vrcholoch pohorí, aby boli bližšie bohom, ktorých chceli ovplyvniť. Bileám prikázal kráľovi postaviť na tomto mieste sedem oltárov a obetovať na nich sedem býčkov a sedem baranov.

❓ Prečítaj si, ktoré slová vložil Boh Bileámovi do úst o Izraelitoch. Aké silné posolstvo a zaslúbenie je v nich? Aká nádej je v týchto slovách pre nás všetkých? Pozri 4 Moj 23,5-10; 1 Kor 15

„Videl, ako ich Božia ruka podopiera a ako idú temným údolím tône smrti. Videl ich vychádzať z hrobov, ovenčených slávou, ctou a nesmrteľnosťou. Videl vykúpených ako znova stvorených ľudí jasať v nehynúcej nádhere. Pri pohľade na tento výjav zvolal: ‘Kto spočíta prach Jákobov a počet štvrtiny Izraela?’ (4 Moj 23,10) Keď videl každé čelo ozdobené korunou slávy s výrazom radosti v tvári a pri pohľade do budúcnosti pozoroval neskalenú blaženosť večného života, vyslovil vážnu prosbu: Kiežby som zomrel smrťou spravodlivých, kiež je môj skon ako jeho! (4 Moj 23,10)“ (PP 333; PP 447)

❓ Čo znamená zomrieť „smrťou spravodlivých“? Aký jediný spôsob existuje, ako zomrieť takouto smrťou? Rim 3,20-24

Tieto slová vyrieknuté Bohom o jeho starovekom ľude odzrkadľujú zaslúbenie evanjelia o Božom ľude každej doby – zaslúbenie večného života prostredníctvom spravodlivosti Ježiša Krista. Nikto z nás nie je spravodlivý; nikto z nás nežije a nezomiera v takej spravodlivosti, ktorá by ho mohla vyslobodiť z hrobu. To dokáže len spravodlivosť Ježiša Krista, ktorá je nám udelená vierou. Tu, vo Štvrtnej Mojžišovej knihe, v príbehu o Bileámovi, nám Boh zjavuje zaslúbenie spasenia prostredníctvom Ježiša.

HVIEZDA A ŽEZLO

Skús si predstaviť, aký bol kráľ zaskočený, keď Bileám začal žehnať Izraelitov. Aj keď ho to nahnevalo, nebol ochotný vzdať sa. Vzal proroka na iný vrchol hory, odkiaľ videl len malú časť izraelského tábora. Aj tu postavil sedem oltárov a obetoval sedem býčkov a baranov. Bileám sa už nepokúšal preklínať ako predtým. (4 Moj 24,1) A opäť, namiesto toho, aby na želanie preklínal, za čo bol Balák ochotný toľko zaplatiť, Bileám – vedený Bohom – vyriekol ďalšie požehnanie nad Izraelom. Tretíkrát Balák postavil sedem oltárov a obetoval na ďalšom vrchu, ale Bileám vedel, že nemá zmysel prosiť Boha o dovoľenie použiť na Izrael mágiu. Hľadiac na izraelský tábor z tretieho zorného uhla, opäť národ požehnal. (4 Moj 23,27-30; 24,1-10) Balák ho poslal domov v nemilosti, pretože nebol schopný prekliať Izraela.

❓ Prečítaj si Bileámovo podobenstvo zaznamenané v 4 Moj 24,15-17. Čoho sa toto proroctvo týkalo a ako sa naplnilo? 1 Moj 49,10; Mat 2,1.2

„V túžbe po hlbšom poznaní začali (mágovia) študovať hebrejské spisy... Bileám patril tiež k týmto mágom, aj keď bol svojho času Božím prorokom. Duchom Svätým pudený predpovedal Izraelovi blahobyť aj príchod Mesiáša... Z Bileámovho proroctva sa dozvedeli, že vyjde hviezda z Jákoba, povstane žezlo z Izraela. (4 Moj 24,17) Nemohla by táto hviezda byť predzvesťou Zaslúbeného?“ (TV 33; DA 59.60)

Bádatelia Biblie už dávno videli v týchto slovách mesiánsku predpoveď o prichádzajúcom Vykupiteľovi, Ježišovi. Obraz žezla (moc) a hviezdy (svetlo) sú výstižné symboly pre Ježiša. Aj keď Boh použil symboly, ktoré dávali tým, ktorí to vtedy počuli, jasný zmysel, v tomto proroctve je vyjadrený princíp Kristovej moci a víťazstva, ktorý platí pre celý svet. Ježiš je svetlo sveta a jeho zákonitý vlastník; bez ohľadu na to, aké sú ľudské plány, nakoniec ho celý svet uvidí ako víťaza. (Iz 45,23; Rim 14,11; Fil 2,10)

❓ Aj keď na tomto svete vládne nespravodlivosť, máme zaslúbenie, že Boh a spravodlivosť nakoniec zvíťazia. Ako ti toto zaslúbenie pomáha vyrovnáť sa s nespravodlivosťou, ktorú teraz vidíš?

ODPORÚČANÉ ŠTÚDIUM

V knihe *Patriarchovia a proroci* si prečítaj kapitolu Bileám (PP 327-337; PP 438-452) a v knihe *Myšlienky z Vrchu blahoslavenstiev* kapitoly Blahoslavenstvá a Duch zákona. (MB 13-82; MB 17-58)

„Ten, kto týra zvieratá len preto, že má nad nimi moc, je tyran a zbabelec. Pôsobiť bolesť ľuďom či zvieratám je diabolské. Mnohí sa nazdávajú, že o ich krutostiach sa nikto nikdy nedozvie, lebo úbohé nemé tvory to nemôžu prezradiť. Keby sa im však zrak otvoril ako Bileámovi, videli by Božieho anjela, ktorý ich pozoruje a pred nebeským súdom svedčí o ich počínaní. Nebo vie o všetkom, a príde deň, keď zaznie rozsudok nad tými, čo týrajú Božie tvory.“ (PP 331; PP 443)

NÁMETY NA UVAŽOVANIE

- Aké ďalšie ponaučenia si môžeme vziať z príbehu o Bileámovi? Čo sa napríklad dozvedáme o Božej vrchovanosti, o slobodnej vôli človeka a Božej prozreteľnosti alebo o ľudskej hriešnosti?
- Uvažuj o „smrti spravodlivých“. Keby si mal dnes zomrieť, bolo by to „smrťou spravodlivých“? Svoju odpoveď zdôvodni.
- Peniaze môžu mať neuveriteľne ničivý vplyv vo všetkých oblastiach života, vrátane náboženského. V čom môžeme ako kresťania chrániť seba, svoju vieru, zbor a cirkev od možného ničivého vplyvu peňazí?
- Prečítaj si text Júda 11 a Zj 2,14. To sú ďalšie novozmluvné odkazy na Bileáma. Ako nám tieto verše pomáhajú lepšie pochopiť, kde urobil Bileám chybu?

ZHRNUTIE

Správa o Bileámovom pokuse prekiať Izrael za bohatstvo a pocty odhaľuje jeho veľkú chamtivosť a lakomstvo. Desiate prikázanie nás varuje pred touto hriešnou ľudskou vlastnosťou. Nikto z nás nie je voči tomu imúnny, ani voči nijakému inému hriechu, ktorý ak nepremôžeme, nakoniec nás zničí. Preto je veľmi dôležité, aby sme sa poučili z Bileámových chýb.